

ŠKOFIJSKI LIST

38.

Navodila za promemorijo ob kanonični vizitaciji.

Cerkvene postave zapovedujejo škofom kanonično vizitacijo vseh župnij v škofiji. Taka vizitacija je potrebna in koristna.

Pri vizitaciji pa ni dovolj, da se pregledajo le zunanje stvari, da li so vse v redu; marveč dobiti se mora tudi vpogled v duhovno pastirovanje, v versko in nravno življenje župljanov, sploh v vso notranjost. Le potem more škof ljudstvo poučiti, izpodbujevati ali posvariti, duhovnikom dajati navodila in izpolnjevati svoje dušnopastirske dolžnosti.

Iz tega razloga so izdana določila o kanonični vizitaciji že v prvi sinodi (Syn., pag. 210 do 220). V dosegu namena je prevažna dobro sestavljena spomenica „promemoria“ (ibid. pag. 217), zakar je podala sinoda nekoliko navodil. Ker hranim take spomenice v arhivu, bi utegnile v poznejših časih postati bogat vir za domačo kulturno zgodovino.

Prav temeljito sestavljene spomenice sem dobil lani v dekaniji Kamnik, kjer so se gg. duhovniki o tem na konferenci pomenili in dogovorili. Zato sem naprosil gospoda dekana Ivana Lavrenčiča, naj mi sestavi kratko in jasno navodilo za vso škofijo. Dekan mi je ustregel. Navodilo je precej obsežno, zato še bolj razumljivo in za vse porabno. Naj ga vsak duhovnik vpošteva.

V Ljubljani, dne 6. marca 1911.

† Anton Bonaventura
knezoškof.

Razdelitev navodila.

I. Cerkveno življenje.

1. Verskonravna vzgoja mladine:
a) mati, b) otrok v šoli, c) otrok iz šole, d) mladenič in dekle v tujini, e) zakon.

2. Verskonravna vzgoja družine:
a) družba sv. Družine, b) apostolstvo molitve, c) češčenje presv. Srca Jezusovega, d) češčenje

Marije Device, e) tretji red, f) družba treznosti, g) druge bratovščine.

3. Javna služba božja in krščanski nauk: a) služba božja dopoldanska ob nedeljah; praznikih, delavnikih; b) katehitične in postne pridige; c) pobožnosti med letom; d) cerkvena glasba in petje; e) krščanski nauk.

II. Družabno življenje.

1. Izobraževalno delo: a) izobraževalno društvo, b) ljudska knjižnica, c) časopisi.

2. Gospodarsko delo: društva, zadruge, zveze, tečaji, delavni posli.

3. Karitativno delo: Vincencijeva družba, zanemarjena mladina, postrežba bolnikov.

III. Politično življenje.

IV. Uprava cerkva in nadarbine.

1. Cerkvene in nadarbinske stavbe.

2. Cerkveno in nadarbinsko premoženje.

3. Pisarna.

V. Personalija: župnik, kaplan, osobe v župnišču, organist, cerkvenik, cerkveni ključarji.

VI. Izrednosti v župniji: redovniki, redovnice, vpok. duhovniki, šole, dobrodelni zavodi, drugoverci, tovarne, rudokopi, posebna podjetja, delavska društva, pohujšljive hiše in osebe.

Kako je sestaviti „Promemoria“ za škofovo kanonično vizitacijo?

I. Cerkveno življenje.

1. Verskonravna vzgoja mladine.

a) Prva vzgojiteljica je mati: Ali se torej prireja pouk mater, kakor določuje prva sinoda in načrt v „Škofijskem Listu“? Ali je poznana knjiga „Pouk staršem“? Prejemajo li matere pogosto sv. zakramente in se jim kdaj oskrbe duhovne vaje?

b) Ko otrok pride in hodi v šolo, ali se neguje v njem osobito vzgojna stran? se vpliva na srce in voljo, da se tako vsadi v mlado življenje strah božji, gnus do greha, pa ljubezen do

Boga in krepostnega življenja? Se pripravljajo šolski otroci skrbno na prvo izpoved in prvo sveto obhajilo? Ali se otrokom vzbuja in neti želja po pogostem svetem obhajilu? Ali se je rimski dekret de aetate že začel izpolnjevati? Ali so se otroci vpisali v kako Marijino bratovščino, v družbo treznosti, apostolstvo molitve? Navaja veroučitelj otroke na obisk presvetega Rešnjega Telesa in na izpodbudno obnašanje v cerkvi? Opravljajo šolski otroci kako posebno pobožnost, n. pr. v čast Materi božji, sv. Alojziju, presvetemu Srcu Jezusovemu?

c) Ali se šolski otroci nagibajo in vnemajo za Marijino kongregacijo, da pristopijo vanjo čimpreje, vsaj po izstopu iz šole? Kdaj se je Marijina družba v župniji vpeljala, za katere stanove in koliko članov šteje? se vodi družba točno po društvenih pravilih, se obhajajo posebne pobožnosti, duhovne vaje? je v družbi več odsekov, primernih krajevnim potrebam? se neguje abstinenca in varčnost po „Čebelici“? se nudi Marijinim sinovom in hčeram izobrazba in nedolžna zabava tudi v izobraževalnem društvu in za mladeniče posebej v telovadnem odsčku?

Ali so v župniji poznane knjige „Mladeničem“ in „Dekletom“?

d) Ko odhajajo in odidejo mladi ljudje v tuje kraje, n. pr. na Nemško ali še celo v Ameriko, pa tudi naša dekleta v Gradec, Trst itd. ter mladeniči v vojake, sprejmejo li vselej pred svojim odhodom svete zakramente in se pouče, kako naj se vedejo v neznanem, posebno za dušo zelo nevarnem kraju? se dekletom priporoča, da se oglasijo n. pr. v Trstu, v Gradcu pri tozadevnih ženskih društvih, ki služijo v varnost dekletom? nadalje, da naj ostanejo še dalje v zvezi z domačo Marijino družbo in naj v znak te zveze večkrat pišejo in vpošiljajo „posvečenje“, oziroma vstopijo v Marijino družbo v tamošnjem kraju? V Ameriko potujejo čim se li priporoča Rafaelova družba v Ljubljani, ki ima zvezo z Rafaelovo družbo v New-Yorku in ta svoje zastopnike po vseh glavnih krajih, kjer bivajo Slovenci? onim pa, ki gredo na Nemško, slovensko društvo sv. Barbare? Je dušni pastir glede svojih ljudi z duhovniki v tujini v stiku?

e) Se pripravljajo zaročenci temeljito za sprejem svetega zakona in se pouče osobito o dolžnostih in raznih okolnostih zakonskega življenja ter si omislijo knjižico: „Ženinom in nevestam, pouk za srečen zakon“? se postopa glede zarok v zmyslu rimskega dekreta: „Ne temere“? se deluje na to, da se skle-

pajo poroke s sveto mašo in v farni cerkvi ter da se ženitovanje obhaja brez šuma in plesa?

2. Verskonravna vzgoja družine.

Kako je s krščanskim življenjem v družinah po fari? se li v družinah rado moli, se li nedelje in prazniki posvečujejo, sveti zakramenti pogostoma ali vsaj večkrat v letu prejemajo, žive li ljudje trezno, čisto? Ali so družine verskomlačne, brezbrizne in, ako ne vsi, pa posamni člani razbrzdani, pijanci, nečistniki, ponočnjaki, preklinjevalci itd.? Kaj se je storilo in se dela, da bi se pohujšanje odstranilo, krščansko življenje vpeljalo, oziroma ohranilo, poživilo; kateri pripomočki se uporabljajo?

a) Družba sv. Družine, je li v župniji, koliko je vpisanih družin in oseb? se li zbirajo vsaj k skupni večerni molitvi pred podobo svete Družine in molijo sleherni večer sveti rožni venec, si izprašujejo vest in vzbujaajo kes? Se li vabijo v cerkvi k sv. zakramentom ob dnevih odpustkov za člane družbe svete Družine?

b) Apostolstvo molitve, se li neguje v župniji in to samo ene, dveh ali vseh treh stopinj? opravljajo posamni člani ali skupno vsa družina vsako jutro vsaj prvo stopinjo? Ali so se naučili dotično molitvico: „O presladko Srce Jezusovo...“ da jo opravljajo zjutraj pri molitvi?

c) Češčenje presvetega Srca Jezusovega je v župniji močno razvito in koliko udov šteje bratovščina presvetega Rešnj. Telesa? Vsako prvo nedeljo v mesecu se moli skupno in slovesno ura? morda tudi druge nedelje in praznike po stanovih? je celodnevno češčenje za župnijo častno obiskano in je ta dan mnogo izpovedovanja? se združijo kdaj s to pobožnostjo duhovne vaje? Sprejemajo družine pridno svete zakramente? koliko je približno obhajil vsakoletno in se vodi glede števila morda zaznamek? koliko vernikov sprejema svete zakramente približno na mesec, štirinajst dni, na teden in koliko je vsakdanjih? sprejemajo pogosto sveto obhajilo vedno eni in isti ali raznoteri? kolikokrat možje in mladeniči? se slednji še posebno vabijo k mizi Gospodovi?

d) Kako je razvito v družinah češčenje Marije Device, posebno v bratovščini svetega rožnega venca in drugih? se pobožnosti meseca maja in oktobra, oziroma v adventu, in svetega obhajila o praznikih Marijinih pridno udeležujejo?

e) Tretji red sv. Frančiška se li nahaja v župniji? koliko ima članov? se tretjeredniki mesečnih shodov pridno udeležujejo in sprejemajo ta dan svete zakramente?

f) Je v fari družba treznosti? Koliko je abstinentov popolnih in nepopolnih? se v družbah, društvih, pri velikonočnem izpraševanju, na leci in v spovednici deluje za abstinenco? se čita v družinah „Zlata Doba“?

g) Katere bratovščine in pobožne družbe so še v župniji? Ali napredujejo? Kdaj se je obhajal v župniji sveti misijon, duhovne vaje? se opaža trajen uspeh?

Se družinski očetje močno izseljujejo v Ameriko ali na Nemško? Koliko jih je že odšlo? Ako se izsele za stalno, se deluje na to, da vzamejo s seboj ženo in otroke? Kadar začasno, so uredili doma vse potrebno za dušno in telesno potrebo žene in otrok? Je govor v cerkvi vsakoletno enkrat o izseljevanju in njegovih velikih nevarnostih za dušo in telo in se župljanom, posebno zakonskim, toplo prigovarja, da ostanejo doma?

3. Javna služba božja in krščanski nauk.

a) Služba božja je li uravnana po sinodalnih določilih s posebnim ozirom na pogosto sprejemanje sv. zakramentov tudi tam, kjer je en sam duhovnik? se sosedna dušna pastirja glede jutranje in poznejše božje službe menjujeta, ali se binira? Ob delavnikih in osobito o sopraznikih je sv. maša v času, tamošnjim razmeram najbolj primernem, da se morejo župljani v večjem številu sv. maše udeleževati in tudi med tednom sv. zakramente sprejemati? Kjer je več duhovnikov, so sv. maše lepo porazdeljene, vsaka o svojem času, da se morejo pobožne duše več sv. maš udeležiti?

Se je služba božja ob nedeljah in praznikih v zmyslu sinodalnih določb pri podružnicah omejila, zlasti in festis per annum principalioribus? se strogo vpoštevata določba glede plesa?

b) Katehitične pridige soli vsakoletno pred velikonočnim izpraševanjem tri mesece ob nedeljah pri jutranji službi božji tako, da se obdela vsakoletno eno poglavje katekizma kot predmet za izpraševanje? So li v postnem času ob nedeljah redno postne pridige? popoldne sv. križev pot?

c) Se opravljajo vse pobožnosti med letom točno, kakor jih navaja sinodalna knjiga 1908, str. 31—35? in blagoslov z Najsvejšim po sinodalnih določbah?

d) Kaj se je že storilo za povzdigo cerkvene glasbe in cerkvenega petja glasom obveznih določil sv. očeta Pija X. z dne 22. novembra 1903? se je že ustanovilo v župniji „Cecilijino društvo“ in, ako se je, kako uspeva? se

goji koral in pri navadnih opravilih ljudsko cerkveno petje?

e) Posega li pouk v krščanskem nauku v notranje in zunanje versko življenje vernikov? Ob nedeljah popoldne se li razlaga krščanski nauk iz katekizma zanimivo in razumljivo od vprašanja, do vprašanja, uporabljajoč vsa sredstva po sinodalnih navodilih 1908, str. 68? in velikonočno izpraševanje se vrši točno in praktično, kakor je sinoda določila? se dečki in deklice do končanega 16. leta poučujejo posebej in šele po tej starosti z odraslimi dopuščajo k velikonočnemu izpraševanju? Je li za oddaljene vasi potrebno: „Društvo za krščanski nauk“?

II. Družabno življenje.

1. Izobraževalno delo.

a) Izobraževalno društvo je v župniji in s koliko člani? ima svoj dom ali vsaj primeren lokal in ne v gostilni? zadošča društvo raznim krajevnim potrebam? ali se kaj misli na razne odseke, ki so za živahno društveno gibanje potrebni: telovadni odsek „Orel“, pevski, glasbeni, dramatični, govorniški za razna predavanja, delavski, obrtni, rokodelski in morda razni strokovni odseki? je organizovano v posebnem odseku tudi ženstvo z lastnim pododborom? je v društvu antialkoholski odsek? morda je društvo hkrati podporno za slučaj bolezni in onemoglosti? je delovanje društva živahno? Se li društva in družbe v župniji, cerkvene in svetne, medsebojno podpirajo in izpopolnjujejo s posebnim ozirom na Marijino družbo?

b) Ljudska knjižnica je v župniji ustanovljena in morda spojena z izobraževalnim društvom? koliko knjig je v knjižnici, se nove naročajo? se knjige kdaj kontrolirajo? katere dni je knjižnica na razpolago in kdo jo uporablja? se knjižnice župljani radi poslužujejo, osobito mladina? koliko knjig se vsakoletno izposodi?

c) Kako so med župljani zastopani razni politiški, nabožni, vzgojni, znanstveni in beletristični listi: Slovenec, Domoljub, Bogoljub, Dolenjske Novice, Dom in Svet, Naša moč, Vrtec, Slovenski Učitelj, Angelček, Detoljub itd.? Koliko udov ima v fari družba svetega Mohorja, apostolstvo sv. Cirila in Metoda? So v fari tudi liberalna in brezverska društva, knjige, časopisi in v kolikem številu?

2. Gospodarsko delo.

a) Napreduje v fari gospodarsko vprašanje in kako je razvito? gospodarska društva

so že ustanovljena, kakor: Hranilnica in posojilnica, kmetijska zveza, živinorejska zadruga, kmetijsko društvo, strojna zadruga, podružnica Kmetijske družbe, mlekarna itd.? Kako uspevajo? So v župniji kdaj kmetijski, gospodinjski tečaji?

Kaj se je storilo za povzdigo obrti? se negujejo obrtna društva in zadruga, obrtni tečaji?

b) Kako je z delavci in posli v župniji? so organizovani v Jugoslovanski strokovni zvezi ali v kakem drugem delavskem društvu? je dušni pastir z delavci in delodajalci v stiki? se daje delavcem in poslom prilika, da morejo izpolnjevati svoje krščanske dolžnosti? je dušni pastir zlasti delavcem in poslom na razpolago v izpovednici soboto zvečer in pred prazniki, kakor še posebno ob nedeljah in praznikih zgodaj zjutraj? se deluje že v Marijinih družbah za naraščaj dobrih, krščanskih delavcev in zvestih poslov? imajo pribežališče v izobraževalnem društvu?

3. Karitativno delo.

Je preskrbljeno v fari za ubožce in bolnike? Vincencijeva družba je ustanovljena in kako deluje? se obrača posebna pozornost na zapuščeno, zanemarjeno mladino? je v župniji kaj izvršujočih članov „Patronata Vincencijeve družbe za mladino“? Imajo bolniki v fari potrebno postrežbo? se je že poslalo kako pošteno dekle na tečaj za izobrazbo bolniških strežnic v Ljubljano? je sicer med Marijinimi hčerami ali tretjerednicami kaka oseba, ki je pripravna in rada streže bolnikom po župniji?

III. Politično življenje.

Je v župniji več političnih strank? katera je gospodujoča? in koliko razmerje med njimi? Posega dušni pastir in njegovi pomočniki globoko in odločno v politiko, ko je vendar danes ista tako eminentno verska zadeva? se župljani v politiki poučujejo po knjigah, časopisih, zasebno ustmeno, v društvih in sbodih? so možje in mladeniči politično organizovani v katoliško-političnem društvu in koliko je članov? so zaupniki zavedni, skoziinskozi zanesljivi in odločno katoliški možje? se vrše ž njimi kdaj zaupni sestanki, osobito pred in za časa volitev? so o volilni agitaciji in volilnem redu dobro poučeni? je agitacijsko delo med njimi previdno in primerno razdeljeno? Imenik volilcev se li vselej natančno pregleda v času, ko je v vpogled razpoložen? se nemudoma in pravilno napiše in odpošlje okrajnemu glavarstvu ugovor, ako se najde v „Imeniku“ nepravilnost? So vpi-

sani točno v „status animarum“ v župnijo došli delavci in posli, stari nad 24 let, z ozirom na enako in splošno volilno pravico? je trdna disciplina med našimi in se zlasti mladeniči vzgajajo v katoliške značaje? Kakšen je bil uspeh zadnjih državno-, deželnozborskih in občinskih volitev? se je doznal napredek?

IV. Uprava cerkva in nadarbine.

1. Cerkevne in nadarbinske stavbe.

a) Župna cerkev in podružnice so se vzdrževale, popravljale ali nove gradile po sinodalnih določilih 1908, str. 1—24? je tudi glede notranje cerkvene oprave: oltarjev, izpovednic, orgel, križevega pota, lece, klopi itd. načrte presodila, oziroma popravila in odobrila škofijska komisija za cerkveno umetnost? so se škofova naročila v zadnji vizitaciji glede cerkve, njene oprave, paramentov, svetih posod itd. izvršila in kaj se je sploh omislilo cerkvi v zadnjem času? so se troški pokrili morda s prostovoljnimi doneski župljanov in darovi drugih dobrotnikov? so li cerkveni sedeži predmet preprirov in so uravnani glasom sinodalnih določil? se vsakoletno v oddaji cerkvenih sedežev red za te sedeže pred dražbo javno prečita in se vodi točno knjiga o cerkvenih sedežih? So se cerkvena dela oddajala, kolikor mogoče, uglednim domačim umetnikom in obrtnikom ter katerim? katere cerkvene starine se nahajajo po cerkvah ali hišah v župniji, se tiste spoštujejo, v zmislu sinodalnega ukaza ne prodajajo ali zavržejo, se ne bi mogle hraniti v škofijskem muzeju? Kapelice in križi ob potih so v dobrem stanu in niso zlasti križi marsikje jako slabo izdelani, prave karikature? se je že kaj ukrenilo, da se nadomeste z umetnimi ali vsaj spodobnimi?

b) Pokopališče je cerkveno ali občinsko in je urejeno, kakor to zapoveduje sinoda 1908, str. 169—175? se vodi točno grobna knjiga?

c) Nadarbinska poslopja v kakem stanu so se sprejela in v kakem stanu so danes? je nadarbinar manjša popravila, kakor strehe, oken, vrat na lastne troške, na račun sarta tecta oskrboval? se je pri večjih delih posluževal konkurence ali so se izdatki pokrili s prostovoljnimi prispevki, oziroma z dovoljenjem škofijstva s cerkvenim denarjem? Katera dela so se izvršila? Je li kaplanija, mežnarija, eventualno še kako drugo cerkveno poslopje dobro ohranjeno? So li vsa cerkvena in nadarbinska poslopja zavarovana in kje? se zavarovalnina točno plačuje?

2. Cerkveno in nadarbinsko premoženje.

Se oskrbuje premoženje po navodilih sinode 1908, str. 104—131? Inventarji odkdaj so? je vpisano v njih cerkveno premoženje in nadarbinsko tako, da se inventar popolnoma ujema z dejanskim stanjem? je inventar izpolnjen za vsako cerkev in nadarbino posebe? je vpisana vsaka izprememba in čas izpremembe v inventarju ob koncu ali na strani na praznem prostoru ali na posebnem listu? zadnji izročilni zapisnik se strinja popolnoma z inventarjem, obsega vse premoženje cerkva in nadarbine, to je: poslopja, travnike, njive, gozdove itd. s parcelnimi številkami in vložki davčnih občin, nadalje vse obveznice, vse hranilne knjižice, vse vrednostne listine, kakor vse dolgove? so tudi v izročilnem pismu navedene vse izpremembe ob koncu ali na posebnem listu, ki so se izvršile v času od zadnje izročitve? Mejniki cerkvenih in nadarbinskih zemljišč so se ob nastopu službe pregledali v spremstvu cerkvenih ključarjev in je danes v tem oziru vse v redu? So v dnevniku vsi dohodki in stroški vpisani, četudi ne pridejo v cerkvene račune, in posebej razvidni v gotovini in v vrednostnih papirjih? So li mašne ustanove gmotno in formalno urejene? je knjiga mašnih ustanov z novjšimi, pravilnimi obrazci in je kazalo sestavljeno po mesecih in dnevih, da se kaka mašna dolžnost ne prezre? Knjiga privatnih dolžnikov se točno vodi in se potrjujejo redno vplačila dolžnikov? se li obresti sproti izterjujejo in se ne odlašajo nad tri leta? So zemljišča cerkvena in nadarbinska v najemu? se vodi knjiga najemnikov? in se oddaja pravilno v najem? V rentno knjigo so vpisane vse obveznice in se redno vpisujejo sprejete obresti? Župnik, ki nadarbinsko zemljišče sam obdeluje, vodi gospodarski dnevnik o dohodkih in stroških? je zemljišče v dobrem stanju? seka v gozdu le toliko vsakoletno, kolikor potrebuje za domačo uporabo? ako je posekal večjo množico in les prodal, je naložil denar in uživa le obresti? Župnikova in kaplanska fasija se hrani? Kdaj je bila zadnjič adjustirana?

So cerkveni ključarji o vsem cerkvenem in nadarbinskem premoženju informirani in se gospodari z njihovim sodelovanjem? Se cerkveni računi vsakoletno točno potom dekanata do 15. februarja predlagajo ordinariatu?

Cerkveno in nadarbinsko premoženje v gotovini in v vrednostnih papirjih, se li hrani v železni blagajni? So obveznice in hranilne knjižice vse vinkulirane? tudi one ubožnega

premoženja, ako se poseduje? Hrani župnik svoje ali drugih zasebnikov premoženje v cerkveni železni blagajni, je li to v posebnih zavitkih z napisi lastnikov strogo ločeno od cerkvenega denarja? in kjer je več cerkva, se ne hrani ločeno za vsako posebe? se blagajna do vinarja ujema z dnevnikom o dohodkih in stroških? se denar v gotovini sproti nalaga v hranilnici, da nosi obresti? in, ako se potrebuje gotovine nad 60 K za kako potrebščino v istem letu, se prosi dekana za dovoljenje in za vsoto nad 120 K ordinariat?

Se zapisuje štolnina v posebno knjigo?

3. Pisarna.

a) Posluje župna pisarna s cerkvenimi in svetnimi oblastmi po sinodalnih določilih 1908, str. 133—136, in je točna osobito v onih poročilih, katera navaja „Consignatio“ vsakoletno v „Catalogus cleri“? Nadalje se pošiljajo c. in kr. vojaškemu superioratu izpiski iz matic, tikajočih se vojaških oseb in gagistov? v slučaju poroke osebe vojaškega stanu, četudi le ena sama oseba pripada sodnosti vojaškega župnika, se naprosi vselej pooblastilo od vojnega superiorja? se naznanjajo c. kr. deželnemu orožniškemu poveljništvu poroke orožnikov in vpošiljajo izpiski glede rojstev in smrti njihovih otrok? — Odgovarja sploh župnik, oziroma administrator, če je le mogoče, nemudoma svetnim in duhovnim oblastim kakor zasebnikom na razna vprašanja? Se vodi o pisarniškem poslovanju točno „Opravitnik“, ki je izredne važnosti, zlasti ako se kako poročilo ali dopis izgubi, ko se je odposlal?

b) Matične knjige, kako daleč segajo v preteklost in so dobro ohranjene in s številkami zaznamovane, kjer je več zvezkov? se vodijo matice: rojstna in krstna, mrliška in poročna knjiga pravilno, kakor to splošna in drobna sinodalna določila zaukazujejo 1908, str. 137—143? se piše pri vsaki knjigi repertorij? Kako daleč segajo v preteklost repertoriji, ki so posebno pri velikih farah eminentne važnosti? se hrani in vodi knjiga birmancev? Se zapisujejo poroke glasom dekreta „Ne temere“ v rojstno in krstno knjigo? in takoj naznanjajo poroke v drugi župniji rojenih dotičnemu župnemu uradu? „Status animarum“, ki je večje važnosti župnim uradom, nego okrajnim sodiščem zemljiška knjiga, se vodi točno po sinodalnem določilu? in sicer posebe za posestnike, gostače?

c) Za razne družbe, kongregacije in bratovščine se vodijo knjige, imeniki družabnikov z

zapisniki o shodih, govorih, raznih pobožnostih, romanju, dogodljajih, prijetnih in neprijetnih?

d) Je že sestavljena „Spominska knjiga“ župnije, in sicer z ozirom na preteklost na podlagi starih listin in drugih spisov, starih matrik in zabeležkov ter zanesljivih ustmenih poročil? se nadaljuje knjiga kronologično v vsem, kar zadeva verskonravno, družabno in politično ter vse drugo življenje župljanov? ako še knjige ni, se hoče kmalu sestaviti?

e) Arhiv in registratura je na suhem in požara varnem kraju? je li omara za arhiv narejena po sinodalnih določilih kakor tudi uredba, uporaba in opis arhiva?

Odgovarja registratura velikosti župnije? hrani župnik v njej, kar potrebuje za tekoče, vsakdanje poslovanje, v posebnih predalih, kakor: zbirko knjig, za poslovanje potrebnih, matice in status animarum, poročne in druge akte, davčne plačilne knjižice in liste, obrestne izplačevalne pole, razne pobotnice in potrdila, zadevajoče cerkvene račune, knjigo ustanov, manualnih in parohialnih maš, oznanilno in oklicno knjigo, „Škofijski List“, razne zapisnike bratovščin in druge poslovne knjige?

V. Personalia.

a) Dušni pastir, oziroma vsi duhovniki v župniji, napredujejo v krepostnem življenju in si prizadevajo za vedno večjo in popolno asketično izobrazbo v duhu sinodalnih določil 1903, str. 136—152? napredujejo v teologiških znanostih, osobito v dogmatiki, moraliki, katehezi v svrhu svojega uspešnejšega delovanja kot pridigarji, izpovedniki in veroučitelji? Kako izpolnjujejo svoje dušnopastirske dolžnosti in se bavijo s socialnim in političnim delom? se udeležujejo vsakoletnih pastoralnih konferenc in onih duhovske družbe: „Sodalitas ss. Cordis Jesu“? hranijo svoje spisane oporoke, narejene v zmislu cerkvenega prava in sinodalnih določil 1908, str. 124—125?

b) So razmere med duhovniki v župniji, osobito med župnikom in kaplanom, prijazne, izpodbudne in ljubeznive? Napeljuje župnik kaplana, zlasti začetnika, v dušnopastirsko, družabno in politično delovanje? poučuje kaplana v uradnem poslovanju stopnjevaje od lažjega do težjega, kakor je to načrtano v sinodalnem navodilu 1908, str. 156—158? se kaplan z veseljem poprijema tega pouka?

c) Je osobje v župnišču, oziroma tudi v kaplaniji, tako, kakor zaukazuje sinoda 1908, str. 141? je življenje tako krščansko, da je vzor

družinam v župniji? se oseba, ki ni za duhovsko hišo, takoj odstrani? plačuje župnik, oziroma kaplan, redno svoje posle, četudi so sorodniki?

d) Kako je z organistom in cerkvenikom v župniji? je obojna služba ločena ali združena v eni osebi? ako je združena, ima organist-cerkvenik svojega pomočnika? je življenje organista-cerkvenika lepo krščansko, kakor njegove družine drugim v izpodbudo? je že prečital sinodalna določila za organista-cerkvenika v slovenskem prevodu in uravnava po njih tudi svoje delovanje? je preskrbljen s cerkvenimi skladbami, s pevci in pevkami, ki so na dobrem glasu? sodeluje organist v društvenem življenju? Ako je plača pičila, si pomore z drugim primernim opravilom? se je že kaj storilo, da bi mogel z dohodki organist in cerkvenik preživljati sebe, eventualno svojo družino? morda dosega plača 600 K in je zavarovan za starost in onemoglost v zmislu zakona z dne 16. decembra 1906?

e) So cerkveni ključarji zgledno krščanski in med dobrimi župljani občespoštovani možje? so li večji pisanja? pomagajo zvesto in z veseljem župniku pri upravi cerkvenega in nadarbinskega premoženja? se imenujejo v soglasju z župljani, oziroma potrjujejo na tri leta?

f) So župan, občinski svetovalci in odborniki dobri katoličani? zavirajo pohujšanje, čuvajo ponočni red in mir, ne dovoljujejo plesov, omejujejo gostilne, ne dovoljujejo novih koncesij?

VI. Izrednosti v župniji.

So v fari redovniki, redovnice, vpokojeni duhovniki? medsebojno razmerje in vpliv na živahen razvoj verskonravnega in socialnega vprašanja?

So v župniji c. kr. uradi, železniška postaja, orožništvo, financa, zasebne in srednje šole? vpliv na verskonravno, socialno in politično življenje župljanov?

Dobrodelni zavodi: bolnišnica, hiralnica, sirotišnica? Kdo jih vodi?

So v fari drugoverci in koliko? njihovo razmerje s katoličani?

So v župniji tovarne, rudokopi, posebna podjetja? koliko je delavcev? so domačini, tujci ali pomešani? so organizovani v liberalnih ali socialnodemokratičnih društvih? pa tudi v krščanskosocialnih, kakor je Jugoslovanska strokovna zveza? So delodajalci Cerkvi prijazni, nasprotni,

sovražni? v kakem razmerju je ž njimi dušni pastir? Uporablja vsako priliko, da bi nevarnost zaprečil? gre v bodočnost in takoj v začetku, ko se pojavi nova tovarna ali novo podjetje, vse dobre organizuje?

Je v župniji čez mero gostilnic, kaj pohujšljivih hiš, notoričnih priležnikov, svobodomislecev, brezvercev? kaj je dušni pastir storil ali vsaj poizkusil storiti proti temu? je porabil vsa sredstva, katera mu podaja prva in druga sinoda?

So v župniji še druge izrednosti dobre ali slabe?

* * *

Umevno, da je to navodilo splošno z ozirom na različne razmere po župnijah v škofiji in da se mora za posamezne župnije sestaviti „Promemoria“ iz građiva onih vprašanj, ki posegajo v življenje dotične župnije.

I. Lavrenčič
dekan.

39.

Voditeljem Marijinih družb.

Dne 8. marca je bila v Ljubljani tretja konferenca dekanijskih vodnikov Marijinih družb. Navzočih je bilo 19 gospodov; tri dekanije niso bile zastopane.

Kaj se je na konferenci razpravljalo, o tem bodo poročali gg. dekanijski vodniki na marijanski dekanijski konferenci, kakršna naj bi bila redno vsako leto ena. Ta konferenca naj bi bila, če mogoče, prva po Veliki noči. Želeti je, da bi se je udeležili kolikormoč vsi čč. gospodje, kateri imajo voditi kako družbo, da bo vodstvo družb enotno. Na konferenci se poroča, kaj se je razpravljalo na škofijski konferenci, obenem pa lahko izražajo posamezni gg. vodniki svoje misli in želje glede vodstva družb.

Letos bi bilo zlasti želeti, da se na konferencah — ali pa, če se zdi to neumestno — privatnim potom konstatira, katere družbe „spé“, oziroma katere so popolnoma prenehale. Želeti je, da se vse te družbe zopet ožive. Ako pa to res nikakor ni mogoče, naj se naznani, da so

trajno prenehale, da jih ne bomo več šteli in da se bo vedelo, koliko pravih in delujočih družb v resnici imamo.

„Letna poročila“ so se pravkar razposlala gg. dekanijskim vodnikom, potom katerih jih bodo dobili gg. župnijski vodniki (ako bi obrazcev po zmoti zmanjkalo, se pri škofijstvu lahko dobe). — „Letno poročilo“ se dela vselej za preteklo leto in ne za tekoče, torej letos za 1910. — Pošlje naj se ne direktno na škofijstvo, ampak na g. dekanijskega voditelja. — Letos naj se določijo letna poročila še izjemno vsaj do konca aprila (poslej pa redno do konca marca.) — Prosi se prav lepo, da se določijo letna poročila prav gotovo od vseh družb, — saj to ne napravi mnogo težav, marveč se, če je knjigovodstvo v redu, z lahkoto sestavi v pol ure ali vsaj v eni uri. Poročila so pa potrebna, da moremo vendar enkrat izdati natančno statistiko naših družb, kar doslej zaradi pomanjkljivosti poročil ni bilo mogoče.

40.

Deželni muzej Rudolfinum.

Vsled dopisa deželnega odbora kranjskega z dne 22. februarja 1911, št. 19.858-ex 1910, se čč. župni uradi opozarjajo na sledečo okrožnico deželnega odbora na vsa županstva na Kranjskem:

Splošno je znano, da je prišlo tekom časa mnogo stvari, ki so važne za spoznavanje domače kulture in zgodovine, kakor staro pohištvo, orodje, noše, dalje predmeti, najdeni pri prekopavanju zemlje itd., v izgubo ali pa izvun dežele.

To je treba preprečiti in se dajo županstvom raditega sledeča navodila:

1. Županstva naj delajo po svoji moči na to, da pridejo take stvari v deželni muzej, kjer se pod imenom darovatelja razstavijo.

Ako imajo taki predmeti denarno vrednost, jih deželni muzej vsekdar rad tudi primerno plača.

2. Če se kje pri oranju ali prekopavanju zemlje, pri podiranju ali popravljanju poslopij,

in sicer v podobnih slučajih naleti na kakršne-koli starine, naj županstvo poskrbi, da o tem nemudoma izve vodstvo deželnega muzeja v Ljubljani.

3. Muzejske uslužbenke naj županstvo, če pridejo v ondotno občino, pri zasledovanju takih stvari po možnosti podpira s svetom in dejanjem.

Pripominja se, da so le tiste osebe opravičene nabirati stvari za deželni muzej, ki se izkažejo z izkaznico, potrjeno po deželnem odboru.

4. Ako izve županstvo za koga, ki ima za muzejske zbirke primerne stvari, naj izporoči to nemudoma vodstvu deželnega muzeja.

Deželni odbor pričakuje, da se bode županstvo strogo držalo teh navodil ter storilo vse, da se domači spomeniki ohranijo domači deželi.

Čč. župni uradi naj v svojem okrožju gredo na roke vsem muzejskim odposlancem s pojasnili v zgoraj navedenem zmislu. Cerkevne umetnine in starine je pa prejkoslej pošiljati kn.-šk. ordinariatu za škofijski muzej.

41.

Slovstvo.

Srce Jezusovo vse hvale najbolj vredno. 21 pesmi na čast presv. Srcu Jezusovemu. Uglasbil Frančišek Kimovec. Vsebina: 6 mašnih, 11 raznih, 3 blagoslovne pesmi in slovesna hvalnica (150. psalm). Cena partituri K 2.40, glasovi po 50 vin. Odobril kn.-šk. ordinariat 22. julija 1910, št. 3066. V Ljubljani 1910. Založila „Katoliška Bukvarna“.

Was soll der Klerus über Wertpapiere, Sparkassen, Banken und Börse wissen? Zusammen- gestellt von Dr. Alois Schmöger. 2. Auflage. Gebund. 3 K. Wien und Leipzig. Carl Fromme, Verlag. Str. 169. To je druga, izboljšana in izpopolnjena izdaja knjige, ki je l. 1907. izšla v prvi izdaji. Primeroma hitra potreba nove izdaje je dokaz, da je knjiga res porabna.

42.

Škofijska kronika.

Škofovsko posvečevanje. Za tržaškega škofa imenovani presv. g. dr. Andrej Karlin je bil od sv. Očeta potrjen z bulo z dne 6. februarja t. l. in dne 19. marca 1911 v stolnici sv. Justa v Trstu posvečen v škofa. Posvečenje je izvršil prevzvišeni gosp. dunajski nadškof-koadjutor dr. Frančišek Nagl, konkonektorja sta bila prevzvišeni gosp. goriški knezonadškof dr. Frančišek Borgia Sedej in presvetli gosp. ljubljanski knezoškof dr. Anton Bon. Jeglič.

Cerkveno odlikovanje. Sv. Oče je imenoval g. tovarnarja Andreja Gassnerja v Trziču za viteza reda sv. Silvestra in je podelil zaslužni križec Pro ecclesia et Pontifice g. lekarnarju Gabrielu Piccoliju v Ljubljani. Oba gospoda sta bila odlikovana radi zaslug na karitativnem polju.

Imenovani so bili: preč. g. prelat Andrej Kalan, stolni kanonik, za člana mestnega šolskega sveta v Ljubljani; č. g. Mihael Bulovec, uršulinski spiritual, za škofijskega nadzornika veronauka na ljudskih in meščanskih šolah in na vadnicah v Ljubljani; č. g. dr. Alfonz Levičnik, c. kr. gimnazijski profesor, za člana izpraševalne komisije za učiteljske sposobnostne izpite v veronauku.

Premeščena sta bila: č. g. Andrej Zupanc, kaplan, iz Radeč pri Zidanem mostu za stolnega kaplana v Ljubljani in č. g. Anton Lovšin, kaplan v Šempetru pri Novem mestu, v Radeče.

Posvečen je bil v kn.-šk. kapeli 16. marca 1911 v subdiakona in dne 17. marca v diakona Fr. Gerard Korpar, Ord. Cist.

Knezoškofijski ordinariat v Ljubljani, dne 30. marca 1911.

Vsebina: 38. Navodila za promemorijo ob kanonični vizitaciji. — 39. Voditeljem Marijinih družb. — 40. Deželni muzej Rudolfinum. — 41. Slovstvo. — 42. Škofijska kronika.